

Рекомендації
за підсумками круглого столу
“Налагодження співпраці стейкхолдерів
в процесі інтеграції України в Єдиний цифровий ринок ЄС”,

що відбувся 21 квітня 2021 року
в Комітеті ВРУ з питань цифрової трансформації

21 квітня 2021 року в приміщенні Комітету ВРУ з питань цифрової трансформації та на онлайн ресурсі Комітету відбувся круглий стіл, присвячений обговоренню результатів реалізації першого етапу проекту мНУО “Європейська Медіа Платформа” (ЄМП) на тему “Налагодження співпраці стейкхолдерів в процесі інтеграції України в Єдиний цифровий ринок ЄС” (що реалізується за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного Фонду «Відродження» в межах грантового компоненту проекту EU4USociety). Метою цього обговорення було визначення консенсусних питань, контроверсійних питань та питань, що потребують уточнення за чотирма напрямками:

- електронні довірчі послуги;
- аудіовізуальні послуги;
- кібербезпека та захист персональних даних;
- захист прав споживачів.

Під час обговорення піднімались також і деякі інші питання, і за результатами цього обговорення напрацьовані наступні рекомендації (для другого етапу проекту “Налагодження співпраці стейкхолдерів в процесі інтеграції України в Єдиний цифровий ринок ЄС”, а також для усіх причетних):

1. Курс України на реформу законотворчої та законодавчої діяльності покращує умови участі усіх стейкхолдерів в процесі розробки, ухвалення та імплементації законів та підзаконних актів та є спів-звучним програмі REFIT Європейської Комісії. Ухвалення в першому читанні законопроекту №4530 “Про парламентську службу” цілком відповідає цьому курсу. Проте чергове відтермінування набуття чинності нового Регламенту Кабінету Міністрів України

викликає серйозне занепокоєння. **Учасники круглого столу закликають парламентарів забезпечити ухвалення законопроекту №4530. Окрім того, пропонується проведення окремих консультацій з відповідними зацікавленими сторонами щодо перспектив набуття чинності нового Регламенту КМУ. Для визначення таких сторін експертами проекту буде розроблено анкету та проведене опитування причетних.**

2. Учасники круглого столу вітають суттєвий прогрес України в процесі імплементації в Україні європейських стандартів надання довірчих послуг. Дискусійне питання щодо послідовності внесення змін до українського законодавства задля його наближення до вимог Регламенту ЄС eIDAS (до перегляду цього Регламенту ЄвроСоюзом чи після цього перегляду) потребує проведення додаткових консультацій (як відкритих, так і закритих). **Окремої підтримки (як з боку європейських, так і українських експертів) потребують зусилля по створенню в Україні органів оцінки відповідності в сфері довірчих послуг. Не менш важливою є участь усіх причетних в реалізації пілотних проектів EU4Digital.**

3. Необхідність імплементації в Україні європейських підходів до медіа не викликає жодних сумнівів. В той же час застарілість чинного українського законодавства в цій сфері (а також невтішна історія попередніх спроб імплементації в Україні європейських стандартів в сфері медіа, окрім Конвенції Ради Європи про транскордонне мовлення) викликають занепокоєння. Підхід до цієї сфери в ракурсі "Поширення інформації як складова Єдиного цифрового ринку" як пропонує можливість певних консенсусних рішень, так і провокує багато суперечливих питань. Наприклад, чи є глядачі споживачами? **Проблема уникнення розробки двома Комітетами Верховної Ради України (розташованих на одному поверсі) дотичних законопроектів, спрямованих на імплементацію Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, за умови використання несумісної термінології є дуже важливою. Для вирішення цієї проблеми пропонується проведення консультацій з представниками Головного юридичного управління ВРУ (ЄМП звертається до Комітету з питань цифрової трансформації ВРУ по підтримку в організації такої консультації).**

4. Ситуація в сфері кібербезпеки та захисту персональних даних в Україні є критичною, та може поставити хрест на усіх сподіваннях України інтегруватись в Єдиний цифровий ринок ЄС. Україна ще й досі не ратифікувала в повному обсязі Конвенцію Ради Європи з кіберзлочинності (зокрема, щодо електронних доказів). Закон України "Про засади кібербезпеки" не вирішує питання субординації численних суб'єктів національної кібербезпеки України, не запроваджує дієві механізми державно-приватного партнерства (не кажучи вже про мультистейкхолдерний підхід). **Вирішення цієї проблеми потребує визначення усіх ключових стейкхолдерів національної кібербезпеки, у тому числі з приватного сектору та професійної спільноти, з подальшою організацією їх дієвого діалогу, заснованому на принципах рівноправності, відвертості та прозорості інтересів, з відповідною інституційною підтримкою з боку міжнародних донорів та держави Україна. Зокрема, окремої уваги заслуговує питання більш активного залучення користувачів мережі Інтернет до вирішення проблемних питань кібербезпеки та захисту персональних даних. Конкретні пропозиції будуть**

надані за результатами реалізації другого етапу проекту.

5. Українське законодавство в сфері захисту прав споживачів критично відстає від європейських стандартів. Українських споживачів майже не залучають до участі в законотворчій діяльності. Більш того, існують приклади створення “фейкових” спільнот споживачів (які на справді захищають бізнес-інтереси своїх засновників). В той же час навіть індивідуальні користувачі повинні мати можливість бути почутими. ***Розробка політики уникнення конфлікту інтересів може стати дієвим механізмом вирішення цієї проблеми, особливо за умови врахування кращих практик європейських та міжнародних мультистейкхолдерних організацій.***

6. Інтеграція України до Єдиного цифрового ринку ЄС неможлива без адекватних перекладів актів ЄС та Ради Європи, європейських стандартів тощо. Більш того, такі переклади потребують уніфікації термінології (прикладів, коли один і той самий термін перекладається українською декількома варіантами — безліч). Ця проблема ще більш ускладнюється тією обставиною, що «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ»), що “створює передумови наближення національної системи стандартизації до міжнародних і європейських норм та правил, а також реалізації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, зокрема в частині здійснення необхідної адміністративної та інституційної реформ”, не дозволяє поширювати інформацію щодо термінології, яка використовується у різноманітних стандартах, навіть за умови офіційного придбання таких стандартів. ***Проведення консультацій за участі як представників ДП «УкрНДНЦ», так і за участі представників офісу віце-прем’єр міністра України з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, а також Кабінету Міністрів України, фахових перекладачів, представників проекту EU4USociety та усіх зацікавлених має сприяти вирішенню цієї проблеми.***

Підсумки

1. Консенсусні питання (питання, щодо яких не виникло жодних заперечень)
2. Контroversійні питання
3. Питання, що потребують уточнення

A. Реформа законотворчої діяльності (з виступу Микити Потураєва, обговорення)

- V. Електронні довірчі послуги (висновки Лілії Олексюк, обговорення)
- C. Аудіовізуальні послуги (висновки Ольги Большакової, обговорення)
- D. Кібербезпека та захист персональних даних (висновки Костянтина Корсуна, обговорення)
- E. Захист прав споживачів (висновки Олега Цільвіка, обговорення)
- F. Інше

A. Реформа законотворчої діяльності

A. 1. Необхідність залучення усіх стейкхолдерів до законотворчої діяльності (ухвалення в першому читання законопроекту на виконання рекомендацій комісії Пета Кокса)

A. 2. Зміни до Регламенту КМУ (яких так і не було запроваджено)

A. 3. Можливість створення прецеденту розробки Дорожньої карти європейського зразка в процесі імплементації в Україні майбутнього Digital Service Act

B. Електронні довірчі послуги

B. 1. Найбільший прогрес в порівнянні з усіма іншими сферами. Запровадження пілотного проекту

B. 2. Чи імплементувати зараз зміни в українське законодавство чи зачекати змін до eIDAS?

B. 3. Лабораторії сертифікації – який саме шанс вже втратила Україна?

C. Аудіовізуальні послуги

C. 1. Прогрес з імплементацією Конвенції Ради Європи про транскордонне мовлення

C. 2. Визначення стейкхолдерів, визначення послуг, намагання держав розповсюдити регулювання мовлення на регулювання інтернету

C. 3. Чи є глядачі (слухачі) споживачами?

D. Кібербезпека та захист персональних даних

D. 1. Ситуація в сфері кібербезпеки та захисту персональних даних в Україні є критичною, та може поставити хрест на усіх сподіваннях України інтегруватись в Єдиний цифровий ринок ЄС

D. 2. Хто є стейкхолдерами в сфері кібербезпеки та захисту персональних даних в Україні? Як вирішуються питання субординації усіх державних українських стейкхолдерів в сфері кібербезпеки? Хто має представляти інтереси українського ринку кібербезпеки? Як врахувати інтереси споживачів? Як розбудувувати довіру між усіма стейкхолдерами?

E. Захист прав споживачів

E. 1. Українське законодавство в сфері захисту прав споживачів критично відстає від європейських стандартів. Українських споживачів майже не залучають до участі в законотворчій діяльності

Е. 2. Існують приклади створення “фейкових” спільнот споживачів (які насправді захищають бізнес-інтереси своїх засновників). В той же час навіть індивідуальні користувачі повинні мати можливість бути почутими, але для цього потрібно розробити політику уникнення конфлікту інтересів

Е. 3. Пріоритетність законодавства в сфері захисту прав споживачів

Ф. Інше

Ф” Питання терміноутворення в українській законодавчій практиці

Ф”” Питання координації перекладів правочинів ЄС українською

Захід підготовлено за підтримки Європейського Союзу та Міжнародний фонд "Відродження" в межах грантового компонента проекту #EU4USociety. Матеріал відображає позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження» та Європейського Союзу».

Програма

Вітальні слова

(12:00 – 12:30)

Олександр Федієнко, заступник Голови Комітету цифрової трансформації
Микита Потураєв, Голова Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики
Дмитро Шульга, директор Європейської програми Міжнародного Фонду “Відродження”
Юрій Мацик, Директор Директорату Розвитку цифрової інфраструктури Міністерства цифрової трансформації

Презентація експертних висновків

(12:30 – 13:15)

Лілія Олексюк, Голова Всеукраїнської Асоціації ВАІБІТ
Ольга Большакова, керівниця Центру адвокатури та лобювання НАМ
Костянтин Корсун, співзасновник компанії «Бережа Сек'юриті»
Олег Цільвік, заступник голови правління Всеукраїнської громадської організації «Союз споживачів України»

Обговорення експертних висновків та Дорожньої карти Digital Service Act

(13:15 – 15:00)

Любов Акуленко, ГО УЦЄП
Володимир Козак, Державний науково-дослідний інститут технологій кібербезпеки
Андрій Мелашенко, Національний орган стандартизації України
Андрій Дресвянніков, експерт з довірчих послуг
Володимир Коваленко, експерт проекту

Ігор Дубинський, перекладач

Модератор – Оксана Приходько, директор мНУО Європейська Медіа Платформа

Захід підготовлено за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного Фонду «Відродження» в межах грантового компоненту проєкту EU4USociety . Матеріал відображає позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження» та Європейського Союзу.